

TEMMUZ 2024
SAYI-7

Örgütlenme Bülteni

“

“Geleceğin güvencesi
sağlam temellere dayalı bir eğitime,
eğitim ise öğretmene dayalıdır”.

Mustafa Kemal ATATÜRK

”

EğitimİŞ

www.egitimis.org.tr

1. Artmaya devam eden enflasyona karşı halkın büyük bölümünü oluşturan işçi ve emekliyi yoksullaştırmanın altında yatan “hükümet gerekçesi” nedir?

Ocak ayından itibaren sürekli yüksek oranlarda artan ve düşüş göstermeyen enflasyon oranları karşısında halkın alım gücü hızlı bir biçimde düşmüş ve yoksullaşma düzeyi gün geçtikçe artmıştır. Buna karşı halkın alım gücünü korumak ve gelir dağılımı adaletini sağlamakla yükümlü olan hükümet hiçbir girişimde bulunmamış, 2024 yılı haziran ayı sonu itibariyle yılın ikinci yarısı için asgari ücrete zam beklentilerine kapıyı kapatmıştır. Asgari ücretli yüksek oranlarda artan enflasyona karşı 2024 yılının başında belirlenen 17.002 TL ile yılın ikinci yarısında da hayatta kalma mücadelesine devam etmek zorunda bırakılmıştır.

Asgari ücret ile çalışan nüfus Türkiye’de çalışan toplam nüfusun en büyük bölümünü oluşturmaktadır. Bu nedenle sermaye sahipleri ve sermaye sahiplerinin büyük destekçisi olan hükümetin maliyete bağlı enflasyon artışı deyince aklına gelen ilk çözüm düşük asgari ücret olmaktadır. Bu tavrın halka yansımaları ise geçim sıkıntısı ve yoksullaşmadır.

Burada akla gelen temel soru asgari ücretin ocak ayından beri 17.002 TL olmasına rağmen enflasyonun neden dezenflasyon sürecine girmeden yüksek oranlarda gerçekleşmeye devam ettiğidir. Hükümetin ifade ettiği gibi enflasyonun nedeni asgari ücret artışı ise artışın yapılmaması dezenflasyon sürecini başlatmalıdır. Ancak enflasyon hiçbir şekilde düşmediği gibi artış her ay büyük oranlarda gerçekleşmeye devam etmektedir.

Hükümet asgari ücreti düşük tutmanın gerekçesini yüksek enflasyon olarak göstermiş ancak bu politika enflasyonu düşürmemiştir. Buradan elde edilecek sonuç; yaşanan enflasyonun nedeni asgari ücret artışı değildir ve hükümetin asgari ücreti düşük tutma çabasının enflasyonu düşürme amacıyla ilişkisi yoktur.

Enflasyon dönemlerinde değişken gelir ile çalışan sermaye grubu karlarını maksimum düzeye taşırlar. Bunu yapabilmeleri işçinin ücretini düşük tutmaktan ve enflasyon ortamının gerekçe gösterilmesi ile sürekli maliyetin çok üstünde fiyatlar belirlemekten gelmektedir. Şu an Türkiye’de asgari ücret artmamasına rağmen marketlerde, pazarlarda sürekli artan fiyatların nedeni karına kar katma çabası içinde olanların yarattığı kar enflasyonudur. Yoksulu daha fazla yoksullaştıran zengini ise daha fazla zenginleştiren enflasyon ortamını Türkiye şuan önemli bir gelir dağılımı adaletsizliği ile tecrübe etmektedir.

Sonuçta sürekli artan fiyatlara karşı artmayan asgari ücret kar artışları nedeniyle enflasyonun arttığını ve faturanın emekli, asgari ücretli ve memur gibi sabit gelir ile çalışanlara kesildiğini göstermektedir. Hükümetin politikası enflasyonu düşürmeye yönelik değil zengini daha fazla zenginleştirme politikasıdır.

2. Türkiye’de ev sahibi olmak emekli, memur ve işçi açısından imkân dahilinde mi?

Türkiye’deki yüksek enflasyonun etkisi ile yalnızca beslenme, giyim, ev kirası ve eğitim masraflarında değil ev fiyatlarında da önemli artışlar olmuştur. Beslenme, giyim, kira ile barınma gibi otonom ihtiyaçlarını eksik de olsa gidermeye çalışan bireyler için ev sahibi olabilmek artık hayalden ibarettir.

Pandemi sonrası enerji fiyatlarında görülen artış ve Türkiye’de uygulanan yanlış faiz politikasının etkisiyle hızlı biçimde artan ve artmaya devam eden enflasyon ev fiyatlarına da aynı hızda etki etmiştir. Endeksa tarafından yapılan açıklamaya göre 2024 yılı mayıs sonu verilerine göre Türkiye’de ortalama konut fiyatı 3 milyon 396 bin 961 TL’dir. Buna karşılık yeni yapılan seyyanen zam ile en düşük emekli maaşı 12.500 TL olmuş, asgari ücrete herhangi bir arttırım yapılmadığı için 17.002 TL olarak kalmış ve memura yapılan %19,31 artış ile bekar ve çocuğu olmayan yeni göreve başlamış bir öğretmenin maaşı 40.663,54 TL şeklinde belirlenmiştir.

Ortalama ev fiyatını karşılayan para miktarını biriktirebilmek için gereken süreler

	Ücret ve maaşlar	Ev alabilmesi için (yaklaşık süre)
Asgari ücret	17.002 TL	199 ay (16 yıl)
Emekli maaşı (en düşük)	12.500 TL	272 ay (22 yıl)
Öğretmen maaşı (en düşük)	40.663,54 TL	84 ay (7 yıl)

İşçinin gelirini hiç harcamadan gerekli olan ortalama ev parasını biriktirebilmesi için 16 yıl, emeklinin 22 yıl, öğretmenin ise 7 yıl gelirini hiç harcamadan birikim yapması şarttır.

Görüldüğü üzere hiç harcama yapmadan bile çok uzun süreler gerektiren ev parasını biriktirme durumu harcama yapmadan hayatta kalmanın imkânsız olması gerçeğiyle birlikte daha az miktarlarda birikim yapılabileceği için imkansızlaşmaktadır.

Para biriktirerek ev sahibi olmanın imkansızlığına kredi çekmek de çözüm olmamaktadır. Çünkü bu kez de yüksek kredi faiz oranları ödenecek taksit tutarları artacaktır.

Ortalama konut fiyatına göre konut kredisi çekilmesi halinde ödenecek taksit tutarları

Banka	Faiz oranı	Vade(ay)	Aylık taksit tutarı
Halkbankası	4,29	120 ay	146.678 TL
Ziraat Bankası	3,49	120 ay	120.518 TL
Vakıfbank	3,30	120 ay	114.425 TL

Türkiye’de üç ticari kamu bankası bulunmaktadır. Bu bankaların sunduğu vade ve faiz seçenekleri ile ortalama konut fiyatı olan 3 milyon 396 bin 961 TL’lik kredi çekilmesi halinde aylık taksit tutarları en düşük öğretmen maaşının en az yaklaşık üç katı, emekli maaşının on katı, asgari ücretin ise altı katı kadardır.

Ülkede kar enflasyonunun olduğunu ve belli bir kesimin çok zenginleşirken belli bir kesimin yoksullaştığını kanıtlar nitelikte olan bireylerin geliri ile konut fiyatları farkının düzeyi ortadadır. Yoksullaşan ve aslında ülkenin yükünü sırtında taşıyan kesimin yaşadığı ağır şartlar hükümetin bu kesimi gözden çıkardığını göstermektedir.

3. Üniversitelerde ikinci öğretim programlarının kapatılması ve bazı bölümlerde kontenjanların azaltılması kararı alan YÖK bu düzenleme ile istihdam niteliğini ve oranını arttırabilir mi?

Hükümetin her ile bir üniversite projesi ile birlikte artan mezun sayıları ve yükseköğretim mezunlarının istihdam edilme sayıları karşılaştırıldığında aradaki farkın büyük olduğu ve zaman içinde arttığı görülmektedir. Kamu ya da özel sektör ayrımı yapılmaksızın belirlenen istihdam sayıları ülkede yükseköğretimden mezun olanların sayısını karşılayacak sayıda istihdam alanı olmadığını ortaya koymaktadır. Yani Cumhurbaşkanının ifade ettiği “kamuya alternatif alan” aslında yok denecek kadar azdır. Bu da yükseköğretim mezunu gençlerin işsizliği kabullenmesinden başka çaresi olmadığını ortaya koymaktadır. İşsizliğin maddi kayıpların yanında psikolojik kayıplara neden olan, kişinin kendine olan güvenini, gelecekte umudunu yitirmesi gibi sonuçlar doğuran çok sayıda negatif etkisi olduğu bilinmektedir. Sonuçta açılan çok sayıda üniversite ve bununla birlikte artan üniversite mezunu sayısı gençlere bir avantaj sağlamadığı gibi psikolojik yılgınlık vazgeçiş, karamsarlık, güven kırıklığından başka bir şey getirmemektedir.

Zaman içinde gerek yaptıkları açıklamalar ile gerekse aldıkları tasarruf tedbirleri kapsamında eleştiri odağı olmaktan ileri gidemeyen hükümet başka arayışlar içine girmiş olmalı ki 10 Temmuz 2024 tarihinde YÖK tarafından üniversitelerin ikinci öğretim programlarının kapatıldığı ve belli bölümlerde kontenjanın azaltıldığı kararının alındığı ifade edilmiştir.

“İstihdama duyarlı ve geleceğin mesleklerine uygun programlara dönüşüm temin edilecek”

Beşerî sermaye dahil olmak üzere ülkenin kaynaklarının etkin kullanımı konusunda çok hassas davrandıklarına işaret eden Özvar, şöyle devam etti:

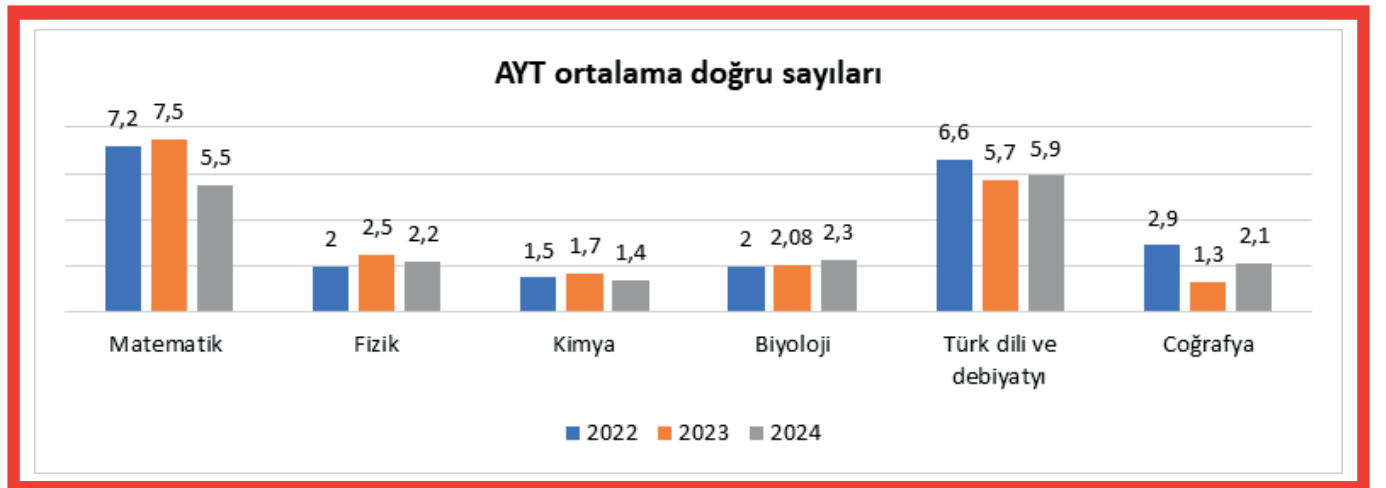
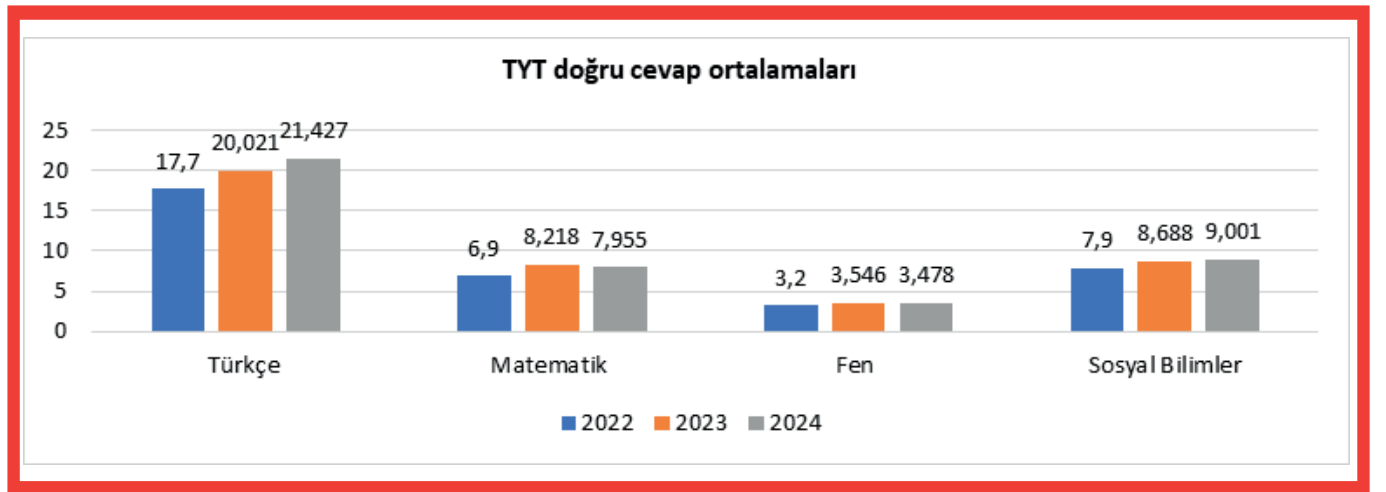
*“...Bu dönem üniversitelerimizdeki program kalitesini arttırmaya yönelik belki de en önemli çalışmamız devlet üniversitelerimizdeki **ikinci öğretim programlarının kapatılması** olmuştur..”*

Üniversite sayısı arttırılmaya başlandığı andan itibaren sürekli ifade edilen bilimsel üretim niteliğinin düşmesi, ülkenin istihdam alanına göre fazla mezun verilmesi konusunun gençlerin hem psikolojik yılgınlığa düşmesi hem de işsizliğin gençler arasında artışının yaşanacağına dair bilgilendirmeleri görmezden gelen ve tek amacı insanların işsizliğini ertelemek olan hükümetin özerkliği olmayan YÖK eliyle ikinci öğretim programlarını kapatması ya da bazı alanlarda kontenjan sayılarını azaltması geç alınmış ve asla çözüm niteliği taşımayan bir karardır. Kaldı ki ülkenin ekonomik durumu nedeniyle geçinemeyen bazı öğrenciler bilinçli olarak ikinci öğretim programlarını tercih etmekte çünkü günün yarısında çalışarak kazandığı parayla okumaya çalışmaktadır. Bu kararın akla getirdiği temel soru; *“İkinci öğretim programları neden vardı, neden kaldırıldı? Bazı bölümlerde kontenjanlar neden başından beri gerektiği düzeyde tutulmadı?”*

Eğitim-İş olarak başından beri ifade ettiğimiz gibi üniversite sayısını arttırmak niceliksel artış, niteliksel çöküşten başka bir şey getirmemiştir. Buna rağmen kararlılıkla üniversite sayısı arttırılmaya devam edilmiş, bugün ise “üniversitelerin program kalitesini arttırmak ve istihdam olanağı sunmak” gerekçeyle ikinci öğretim programlarını kapattıklarını kontenjanları daraltmaya karar verdiklerini yani bozduklarını düzeltmeye çalıştıklarını ifade etmişlerdir. Açıkça çok sayıda üniversite mezunu gencin en temel hakkı olan mesleklerini icra etme taleplerine “iş yok” diyerek kapıları kapatan hükümet başından beri yaptığı hataların geri dönölmez sonuçlarıyla cebelleşmektedir. Bu saatten sonra kapanan ikinci öğretimlerin, artan genç işsizliğine ya da düşen üniversite niteliği ile ilgili olmadığından bir çözüm sağlamayacağı açıktır. Çünkü hükümet üniversitelerin üzerinden elin çekmediği yani özerklik sağlanmadığı sürece ülkenin ne istihdamı ne de üniversite niteliği artmayacak alınan kararlar önlem niteliği taşımayacaktır.

4. 2024 YKS (Yükseköğretim Kurumları Sınavı) sonuçlarına göre MEB'in eğitimdeki başarı düzeyinde bir iyileşmenin yaşandığından söz edilebilir mi?

8-9 Haziran 2024 tarihlerinde gerçekteştirilen Yükseköğretim Kurumları Sınavı (YKS)'nin sonuçları 16 Temmuz 2024 tarihinde açıklanmıştır. Sonuçların açıklanmasının ardından ÖSYM başkanı sınava katılım sağlayanlar ve genel durum hakkında istatistiki verileri paylaşmıştır.

Buna göre hem TYT hem de AYT aşamalarında toplam soru sayısı içinde ortalama doğru sayılarının düşük seviyelerde kaldığı hatta matematik ve fende önceki yıla göre azalışların yaşandığı görülmüştür.

Birçok düzenlemeden bahseden ve her defasında amaçlarının eğitimin niteliğini arttırmak olduğunu söyleyen MEB'in 2024 yılı YKS sonuçlarına yansıyan başarısı pek iç açıcı değildir. Dönem boyunca Eğitim-İş olarak mücadele ettiğimiz ÇEDES projesi, imza kampanyası ile geri çekilmesini talep ettiğimiz "Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli" ve en son öğretmenlik mesleğini itibarsızlaştıran Öğretmenlik Meslek Kanunu'na karşı eylemlerimizdeki temel amacımız hem eğitimin niteliğini arttırmak hem de öğrenci ve öğretmenlerin laik, eşit, bilimsel, meslek onuruna yakışır şartlarda bir eğitim sistemine ulaşmasını sağlamaktır. Doğru bir eğitim sisteminin en temel ihtiyaçlarını görmezden gelen ve okulları tarikat ve cemaat yuvasına çeviren bilimi yok sayan MEB'in aslında karnesi olan YKS sonuçları şaşırtıcı değildir.

5. YKS sonuçlarının açıklanmasının ardından gençler tercihlerini hayallerindeki mesleğe göre mi yapmalı yoksa iş bulma sorunu yaşamayacağı mesleğe göre mi yapmalıdır?

YKS (Yükseköğretim Kurumları Sınavı) sonuçlarının açıklanması ile birlikte ÖSYM (Ölçme, Seçme ve Yerleştirme Merkezi) başkanı tarafından sınav sonuçlarına göre her derse ait ortalama doğru sayıları, sınava katılanların sayıları, sınav birincileri gibi temel bilgiler paylaşılmıştır.

Paylaşılan bilgiler ile birlikte özellikle geçmiş yıllarda da olduğu gibi bazı derslerde ortalama doğru sayılarındaki düşüklüğün 2024 yılında da devam ettiği, bazı derslerde ise durumun daha kötüye gittiği görülmüştür. Bu durum geçen sürede eğitimin niteliğini arttırıcı herhangi bir gelişmenin yaşamadığının göstergesidir.

Genel çerçevede düşük başarı ile sonuçlanan ve Milli Eğitim Bakanlığı'nın başarısız eğitim politikalarını gözler önüne seren YKS'nin ikinci aşaması olan tercih süreci için gençlerin, bölüm ve üniversite araştırma süreci başlamıştır. Sürecin doğru ilerlemesi için ÖSYM başkanı "*Kıymetli adaylar, 2024-YKS sonuçlarının açıklanmasıyla birlikte tercih heyecanı başlıyor.. ....Tercihlerinizi yaparken uzman desteği almayı ihmal etmeyin. İlgil ve yeteneklerinizi dikkate alın, yayımlayacağımız kılavuzdan bölümlere ilişkin bilgileri lütfen dikkatlice okuyun. Yapacağınız tercihlerin gönlünüzce ve hayırlı olmasını diliyorum.*" bilgilendirmesinde bulunmuştur.

Açıklamada ülke gerçeklerinden YÖK'ün yaptığı uyarı ve düzenlemelerden son derece bağımsız ifadeler yer almaktadır. Gençlerin tercihlerini yaparken ilgi ve yeteneklerini göz önünde bulundurmaları gerektiğini söyleyen ÖSYM başkanının bu yönlendirmesine karşılık, YÖK'ün 10 Temmuz 2024 tarihinde yaptığı düzenlemede sürekli istihdam vurgusu yaparak ikinci öğretim programlarının kapandığını, bazı bölümlerin ise kontenjanlarında daralmaya gidileceğini ve istihdam alanı sağlayan yeni bölümlerin kontenjanlarının arttırılacağı yönündeki kararı gençleri açıkça ilgi ve yeteneklerine göre değil, istihdam alanı bulunan bölümleri göz önünde tutarak tercih yapmaları konusunda yönlendirmektedir.

YÖK'ün kararı mezuniyet sonrası iş sahibi olabilmeye yönelik tercihlerin yapılması gerektiğini ortaya koyarken ÖSYM başkanı, gençlerin tamamen istihdam edilme endişesinden bağımsız olarak kendi yeteneklerini ve ilgilerini dikkate alarak tercih yapmaları gerektiği telkininde bulunmuştur.

Geçmiş yıllarda öğrencilerin hangi gerekçelerle tercih yaptığını baktığımızda istihdam kaygısının ağır bastığı görülmektedir. Öğrencilerin geçmiş iki yıldaki tercihlerinde ağırlıklı olarak sağlık alanında tercihlere bulunması durumu ile TÜİK'in en fazla istihdamın sağlık ve refah alanında olduğuna dair yaptığı açıklama uyusmaktadır.

Gençlerin özgürce hayallerindeki mesleği dikkate alarak tercih yapması gerekirken iş bulma endişesiyle tercih yapması ülke yöneticilerinin hem istihdam hem de yükseköğretim özelindeki yanlış planlamalarının sonucundan başka bir şey değildir.

6. Öğretmenlik Meslek Kanun teklifi ile amaçlanan eğitimin niteliğini arttırmak mı yoksa tek tip ve sorgulamayan bir öğretmen profili yaratmak mı?

26 Haziran 2024 tarihinde TBMM başkanlığına 39 maddeden oluşan Öğretmenlik Meslek Kanun Teklifi sunulmuştur. Kanun teklifinde göze çarpan başlık ve konuların başında lisans eğitimi sonrasında iki yıl daha devam edecek olan akademi eğitimidir.

Buna göre Öğretmenlik mesleğine başlayabilmek tamamlanması gereken süreçler;

- YKS ile eğitim fakültesini kazanmak için sınav hazırlığı yapmak
- Bu sınav ile eğitim fakültesini kazanıp üniversite eğitimi başarıyla tamamlamak
- En az bir yıl KPSS'ye hazırlanmak ve en az bakanlığın belirlediği puanı almak
- Dört dönem akademi eğitimi almak bu eğitimde de hem teorik hem de uygulama sınavlarından başarılı olmak halinde mesleğe başlamak..

Tüm bu aşamalar ile amaç öğretmenlerin mesleği yapmaktan vazgeçirmeye çalışmaktadır. Çünkü en iyi ihtimalle üniversite mezuniyeti 22 yaş, KPSS için hazırlık ile birlikte 23 yaş, dört dönem yani iki yıl akademi eğitim 25 yaş... (bu hiç yıl kaybedilmediğinde her sınavdan ilk yılda başarılı olunması halinde ortaya çıkan yaştır). Bu yaştan fazla olma ihtimali yüksekken kişilerin sürekli kaygı, psikolojik yorgunluk, bıkkınlık ve tükenmişlik içine düşmeleri kaçınılmazdır. Sürecin de ötesinde bir diğer sorun akademi eğitimi boyunca öğretmenlere düşük maaş ödenecek olmasıdır. Alınan karar öğretmenler için açıkça hayatı ertelemeye ve uzun bir süre özellikle maddi açıdan yaşanacak sıkıntılara katlanmaya razı olmayı gerektirmektedir.

Kanun teklifi öğretmenler için sadece ödül ve ceza ifadelerinden oluşan maddelerin bir araya gelmesi ile hazırlanmıştır. Öğretmenlik mesleği için üniversite eğitimi almış bireylerin tek tip bireyler haline gelmeleri halinde mesleklerini yapabileceklerini ifade eden bu düzenleme mesleğin yapısına aykırıdır.

Bu kanun teklifi ile mülakat kalkmamış, yalnızca öğretmenlerin yıpranma süreci uzamıştır.

Madde 10- *Hazırlık eğitiminde edinilen bilgi, beceri, tutum ve davranışların eğitim öğretim ortamına yansıtılmasındaki başarı düzeyini belirlemek amacıyla öğretmen adayı üç defa değerlendirmeye tabi tutulur.*

Söz konusu değerlendirme, uygulamadan sorumlu eğitim personeli, uygulamanın yapıldığı eğitim kurumunun müdürü ve uygulama öğretmeni tarafından; Bakanlıkça belirlenen öğretmenlik mesleği yeterlikleri esas alınarak Akademi tarafından öğretmenlik atama alanlarına göre oluşturulan değerlendirme formu üzerinden yapılır. Uygulamadan sorumlu eğitim personeli, eğitim kurumu müdürü ve uygulama öğretmeni tarafından ayrı ayrı doldurulan değerlendirme formlarında verilen puanların aritmetik ortalaması alınarak değerlendirme puanı belirlenir. Birinci değerlendirme puanının yüzde yirmisi, ikinci değerlendirme puanının yüzde otuzu, üçüncü değerlendirme puanının yüzde ellisi alınarak uygulamalı ders başarı puanı belirlenir. Öğretmen adaylarından uygulamalı ders başarı puanı 100 üzerinden 70 ve üzerinde olanlar başarılı sayılır. Uygulamalı derslerde başarısız olanların Akademiyle ilişkisi kesilir.

Öğretmenler, teorik derslerden aldıkları puanların aritmetik ortalamasının 60 ya da üstü olması halinde başarılı sayılırken üç aşamalı olan uygulama derslerinde 70 ve üstü puan almaları gerektiği belirtilmiştir. Buradaki temel soru; uygulama derslerine girecek olan ve formu doldurma yetkisine sahip olan eğitimciler neye göre belirlenecektir? Bu kişiler tarafından öğretmenler arasında liyakatsiz bir değerlendirmenin yapılması olasıyken “mülakatın kaldırıldığını söylemek” ne kadar gerçekçidir? Bu uygulama liyakatsiz atama tartışmalarını sonlandırmak için yapıldıysa mülakattan hiçbir farkı olmayan üç aşamalı uygulama dersinin de bakanlık tarafından belirlenen kişilerden değil, liyakatle seçilmesi gerekmektedir.

Sonuç itibariyle öğretmenlik mesleğinin yapısına aykırı, öğretmeni uzun süre maddi yetersizliklere mahkûm etmeyi amaçlayan, mülakat uygulamasının yani liyakatsizliğin kalkmadığı sadece ertelendiği bir kanun teklifinin kabul edilmesi mümkün değildir. Bu nedenle sendikamız kanun teklifine karşı eylem kararı almış, kanunda yer alan tüm bu maddeler olması gerektiği gibi hazırlanıncaya kadar devam edeceğini belirtmiştir.

EĞİTİM-İŞ BÜLTENİ

Eğitim İş Yayınları, Ankara
Temmuz 2024

EĞİTİMİŞ ADINA SAHİBİ

Kadem ÖZBAY / Genel Başkan

YAYIN SORUMLUSU

Şenol EYÜBOĞLU / Genel Örgütlenme Sekreteri

RAPOR

Dr. Burcu DOĞAN / Araştırma ve Raporlama Uzmanı

GRAFİK-TASARIM

Hakan ÇELİKARSLAN

İLETİŞİM

Ataç 2 Sokak 43/4 Kızılay-ANKARA

iletisim@egitimis.org.tr

0 312 434 12 06